

ТІЛДІҢ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТІҢ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ
METHODS OF TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE

МҒТАР 16.01.45

DOI: [10.59102/kufil/2025/iss1pp275-288](https://doi.org/10.59102/kufil/2025/iss1pp275-288)

А.Т. Абужалитова¹, Ж.Н. Сулейменова¹, М.К. Ажғалиев²

¹Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, 050000, Қазақстан Республикасы

²Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық универсиеті, Орал, 090000, Қазақстан Республикасы

**ФИЛОЛОГ-СТУДЕНТТЕРДІҢ ЛИНГВОДИДАКТИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ**

Бұл мақалада Қазақстандағы болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану мәселесі зерттеледі. Ғаламдану және ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында кәсіби қызметінде АКТ-ны пайдалануға дайын жаңа буын мұғалімдерін қалыптастыру қажеттілігі туындап отыр.

Зерттеу мақсаты – болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттерін дамытуда АКТ-ны қолдану мүмкіндіктерін зерттеу. Негізгі идеялар АКТ-ны оқу процесіне интеграциялау қажеттілігі және филологиялық пәндерді оқытудың дәстүрлі әдістерін қайта қарауды қамтиды. Зерттеудің ғылыми маңыздылығы тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлауда АКТ-ны қолданудың теориялық және әдістемелік негіздерін анықтауда жатыр. Практикалық маңыздылығы АКТ-ны білім беру процесінде тиімді пайдалану бойынша әдістемелік ұсыныстар әзірлеуде көрініс табады. Зерттеу әдістемесі ғалымдардың идеяларын талдау, салыстыру, жүйелеу сияқты теориялық әдістерді және бақылау, сауалнама жүргізу, мұғалімдер мен студенттердің АКТ қолдануын бағалау сияқты эмпирикалық әдістерді қамтиды. Зерттеу жүргізу барысында Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университетінің филология факультетінің 85 студентіне сауалнама жүргізілді. Зерттеу нәтижелері АКТ қолдану болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлау сапасын арттыруға, олардың лингводидактикалық құзыреттерін дамытуға және кәсіби өсуге деген ынтымақ жасауға ықпал ететінін көрсетті. АКТ оқу процесінде маңызды құрал болып табылатыны және материалды жақсы меңгеруге ықпал ететіні анықталды. Зерттеу филологиялық пәндерді оқыту әдістемесі саласына елеулі үлес қосады, АКТ-ны білім беру процесіне интеграциялау және болашақ мұғалімдерді даярлау тиімділігін арттыру бойынша нақты ұсыныстар ұсынады.

Кілт сөздер: лингводидактикалық құзыреттілік, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, филолог студенттер, кәсіби дайындық, инновациялық оқыту әдістері, мотивациялық компоненттер

НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕР

Мақалада Қазақстанның білім беру жүйесіндегі ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) қолдану мәселелері талқыланады. Зерттеу барысында бірнеше негізгі бағыттар анықталды, олар филолог мұғалімдерді дайындауда АКТ-ны қолданудың маңыздылығын көрсетеді. Қазақстандағы білім беру жүйесі мен құрылымындағы өзгерістер

жаңа буын мұғалімдерін дайындауға ықпал етуде. Мұғалімдер қазіргі заманғы АКТ құралдарын кәсіби қызметінде тиімді қолдануға дайын болуы керек. Бұл АКТ құралдарын білім беру процесіне енгізу арқылы студенттердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға мүмкіндік береді. АКТ қолдану мәселелері көптеген отандық және шетелдік ғалымдардың зерттеулерінде қарастырылған. Г. Досжан, С.Б. Усипашим, Г. Куребаева, И. Мусатаева, Т. Кулгилдинова, Б. Жумабекова және басқа ғалымдар АКТ-ның теориялық және практикалық аспектілерін зерттеп, олардың білім беру процесінде қолдану мүмкіндіктерін талдаған. Ғалымдар АКТ құралдарының әртүрлі түрлерін бөліп көрсетіп, олардың білім беру процесіндегі рөлі мен орнын анықтаған. Интернет, компьютерлер, мультимедиа және басқа да құралдар оқыту процесінде қолданылып, студенттердің білім деңгейін арттыруға ықпал етеді. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, АКТ құралдарын қолдану студенттердің кәсіби және педагогикалық дайындығын жақсартады, олардың білім алу процесін жеңілдетеді.

Сонымен қатар, зерттеу барысында АКТ-ның болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің когнитивтік және коммуникативтік құзыреттілігін дамытудағы рөлі де анықталды. АКТ құралдарын қолдану студенттердің өздік жұмысын жетілдіруге, дербес ізденіс жүргізуіне және аналитикалық ойлау қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Цифрлық ресурстарды тиімді пайдалану студенттердің кәсіби құзыреттілігін арттырып қана қоймай, олардың инновациялық оқыту әдістерін меңгеруіне жол ашады. АКТ-ның интерактивті сипатта болуы студенттердің оқу мотивациясын күшейтіп, оқу үдерісіне деген қызығушылығын арттыратыны зерттеу нәтижелерінде көрсетілді.

АКТ-ны қолдану студенттердің зерттеушілік дағдыларын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Цифрлық платформалар, онлайн дерекқорлар мен мультимедиялық құралдар студенттерге ғылыми ақпаратты тез әрі тиімді талдауға, жүйелеуге және синтездеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, АКТ негізінде жүзеге асырылатын интерактивті оқыту әдістері – коллаборативті оқу, проблемалық оқыту, веб-квестер мен виртуалды зертханалар – болашақ мұғалімдердің пәндік білімін ғана емес, сонымен қатар педагогикалық-инновациялық құзыреттілігін дамытуға ықпал етеді. Бұл технологиялар болашақ мамандардың кәсіби дайындық сапасын арттырып, олардың заманауи білім беру үрдістеріне икемделуін жеңілдетеді.

Осылайша, мақалада АКТ құралдарын болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлауда қолданудың теориялық және практикалық негіздері анықталып, олардың тиімділігі дәлелденген.

КІРІСПЕ

Қазақстандағы білім беру жүйесі мен құрылымындағы елеулі өзгерістер мен ақпараттық технологияларды қоғамға тез бейімдеу қажеттілігі мұғалімдердің жаңа буынын қалыптастыруға ықпал етуде. ХХІ ғасырдың мұғалімі өнімді кәсіби қызметі үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) тиімді қолданатын нақты және виртуалды серіктестермен жұмыс жасауға дайын болуы керек. Ғаламдық жаһандану контекстінде болашақ филолог мұғалімдерді даярлау ерекше маңызға ие. Бұл құндылықтар жүйесін арнайы ғылыми қайта қарауды, филолог-студенттердің кәсіби маңызды қасиеттерін қалыптастыруды талап етеді.

Жалпы филолог-студенттер жеткілікті лингвистикалық білімге және жоғары дамыған сөйлеу дағдыларына ие болуы керек. Сонымен қатар, филолог-студенттер білім беру сапасын қамтамасыз етуі, оқу процесін ұйымдастырудың инновациялық формалары мен әдістеріне көшуі және АКТ енгізу үшін мұқият теориялық және практикалық дайындықтан өтуі тиіс. Тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлауда АКТ-ны енгізу филолог-студенттердің сапалы білім алуына ықпал етеді. Сонымен қатар, бұл АКТ дағдыларын дамытуды және оларды болашақ кәсіби және педагогикалық қызметте пайдалануды қамтамасыз етеді. Болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда АКТ қолдану олардың кәсіби

педагогикалық құзыреттілігінің ажырамас бөлігі болып табылады. Бүгінде бұл ерекше маңызға ие.

Көптеген ғалымдар білім беруді акпараттандыру және жоғары оқу орындарының білім беру процесінде АКТ қолданудың теориялық негіздерін анықтау мәселесімен айналысты, атап айтқанда Г. Досжан, С.Б. Усипашим [1], Г. Куребаева, И. Мусатаева, Т. Кулгилдинова, Б. Жумабекова [2], А.К. Алипова, М.С. Кулахметова [3], Б.К. Аязбаева [4], О.Г. Глазунова, О.Г. Кузьминская, Т.В. Волошин, Т.П. Саяпина, В.И. Королчук [5], Л.В. Московкин [6], Ю.С. Степанов [7] және басқалар. Аталған ғалымдар тұжырымдамалық ережелерді ұсынды және АКТ-ның айрықша ерекшеліктерін анықтады. Сонымен қатар, олар оқу процесін компьютерлендіру әдістемесін ұсынды және білім беру процесінде акпараттық технологияларды қолданудың теориялық және практикалық мәселелерін шешу жолдарын көрсетті.

Сондай-ақ, ғалымдар акпараттық-коммуникациялық технологиялардың құралдарын бөліп көрсетіп, білім беру процесінде акпараттық технологиялардың рөлі мен орнын анықтады және олардың оқытуда қолданылуын бағалады.

И.И. Костикова мұғалімнің рөлін және білім беруді жүзеге асырудағы компьютерлердің рөлін өзгерту, тиісінше, оқыту әдістемесін өзгертуді қажет ететінін жазды. Осыған байланысты зерттеуші мұғалімнің компьютермен орындалатын дидактикалық функцияларын (оқыту, бақылау, басқару, ұйымдастырушылық функциялар) анықтайды және сипаттайды. Ғалым сонымен қатар компьютердің белгілі бір білім беру функцияларын орындаудағы маңызды артықшылығын атап көрсетеді (машина модулятор ретінде, машина тәрбиеші ретінде және т.б.) [8, 15-16].

Мұғалімдерді кәсіби даярлау жүйесінде АКТ-ны қолданудың бірқатар артықшылықтары бар екені сөзсіз. Осылайша, бұл филологиялық пәндерді оқытудың дәстүрлі әдістерін, сондай-ақ АКТ әлеуеті тұрғысынан болашақ мұғалімдердің кәсіби дайындығының рөлін қайта қарауға әкеледі.

Л.И. Морская болашақ мұғалімдерді кәсіби даярлау процесінде АКТ қолданудың маңыздылығын атап көрсетеді. Зерттеуде ғалым болашақ шет тілі мұғалімдерін АТ-ны өзінің кәсіби қызметінде қолдануға дайындау мәселесін көтереді. Сонымен қатар, ол студенттерді оқытуда акпараттық технологияларды қолдануға бағытталған шет тілдері оқытушыларын даярлау әдістемесін әзірлейді [9, 24].

Н.В. Морз АКТ-ны «біліктілігін арттыратын немесе өзгертетін адамдардың білім беру іс-әрекетінің құралы» ретінде қарастырады [10, 49]. Ғалым білім беру процесін ұйымдастырудағы АКТ-ға негізделген тәсілдердің ерекше рөлін атап көрсетеді.

Алайда, әдебиеттерге шолу болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіптік білім беру жүйесіне АКТ құралдарын интеграциялау ерекшеліктерін зерттеу жеткіліксіз екендігін көрсетіп отыр. Тиісінше, болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамыту тереңірек зерттеуді қажет етеді.

Сондықтан бұл мақаланың мақсаты болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда АКТ-ны қолдану мүмкіндіктерін зерттеу болып табылады.

МАТЕРИАЛДАР МЕН ТӘСІЛДЕР

Зерттеу мақсатына жету үшін біз келесі әдістерді қолдандық:

- теориялық әдістер: АКТ ерекшеліктерін анықтау үшін ғалымдардың идеяларын талдау, салыстыру, жүйелеу; болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамыту бойынша әдебиеттерге шолу;

- эмпирикалық әдістер: жоғары оқу орындары оқытушыларының жұмысын бақылау, болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда АКТ-ны қолдануды бағалау бойынша зерттеу; студенттердің тіл мен әдебиетті оқытудағы АКТ әлеуеті туралы хабардарлығын бағалау; сауалнамалар, пікірталастар,

бақылаулар, жалпылау және тіл мен әдебиетті оқыту саласындағы педагогикалық тәжірибені талдау.

Болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби дайындығында АКТ-ны қолдану ерекшеліктерін талдау үшін Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті Филология факультетінің 85 филолог-студентіне сауалнама жүргізілді.

Сауалнама келесі сұрақтарды қамтыды:

1. Семинарлар мен практикалық сабақтарға дайындық кезінде АКТ-ны қаншалықты жиі қолданасыз (әрқашан, кейде, ешқашан)?
2. Тіл мен әдебиет сабақтарына дайындық кезінде АКТ-ның қандай түрлерін қолданасыз?
3. Кәсіби пәндер оқытушылары АКТ-ның қандай түрлерін жиі пайдаланады?
4. Сіз өзіңіздің университетіңіздің электронды кітапханасын пайдаланасыз ба (әрқашан, кейде, ешқашан)?
5. Сіз материал дыбыспен, динамикалық суреттермен және графикамен берілген кезде жақсы түсінесіз бе?
6. Сізге қандай оқыту түрі ұнайды (дәріс-монолог, диалог элементтері бар дәріс, АКТ-ны қолданатын интерактивті дәріс)?
7. Тіл мен әдебиетті оқытуда АКТ қолдану міндетті ме (иә, жақсырақ емес)?
8. Сіздің ойыңызша, АКТ-ның қандай түрлері болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін кәсіби даярлауда ең үлкен дидактикалық құндылыққа ие?
9. Сіз өзіңіздің болашақ кәсіби және педагогикалық қызметіңізде АКТ қолдануды жоспарлап отырсыз ба?

Сонымен қатар, зерттеу барысында «Қазіргі қазақ тілінің синтаксисі», «Халық ауыз әдебиеті», «Когнитивтік лингвистика» пәндері бойынша АКТ-ны қолданудың нақты әдістері де жүзеге асырылды.

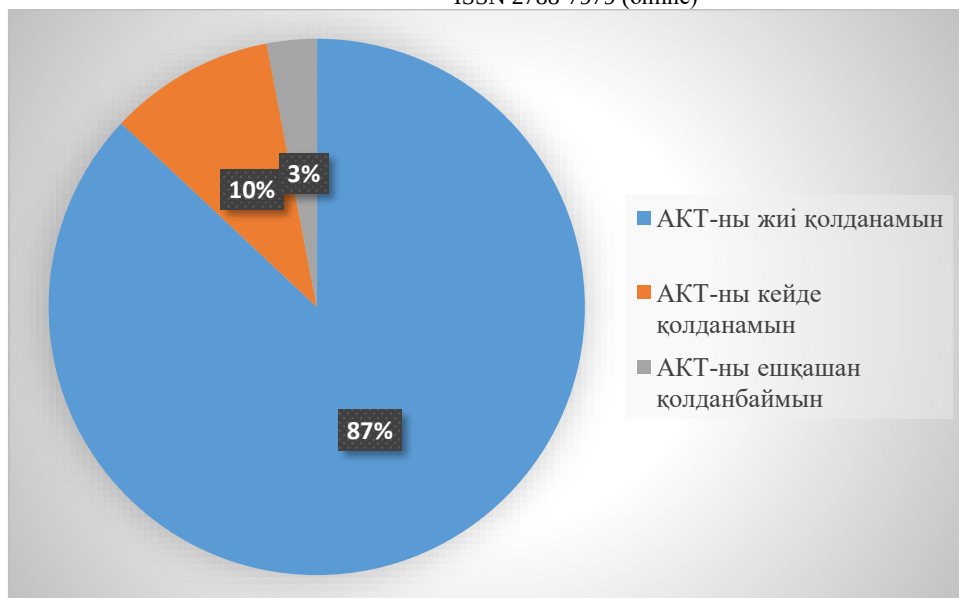
НӘТИЖЕЛЕР

Зерттеу тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда АКТ-ны қолданудың жан-жақты және жүйелі талдауын ұсынады. Зерттеу үш кезеңде жүргізілді:

- Мотивациялық кезең (оқушылардың теориялық білімнің қажеттілігін және білім беруде АКТ қолданудың орындылығын түсінуге бағытталған тәжірибелік-эксперименттік жұмыс);
- оқыту және әрекет кезеңі (лингвистикалық білім мен дағдылар жүйесін жетілдіруге және болашақ кәсіби және педагогикалық қызметте АКТ-ны тиімді пайдалануға бағытталған);
- студенттердің өзін-өзі таныстыруы, өзін-өзі бағалау және өзін-өзі түзету дағдыларын дамытуға бағытталған рефлексия кезеңі.

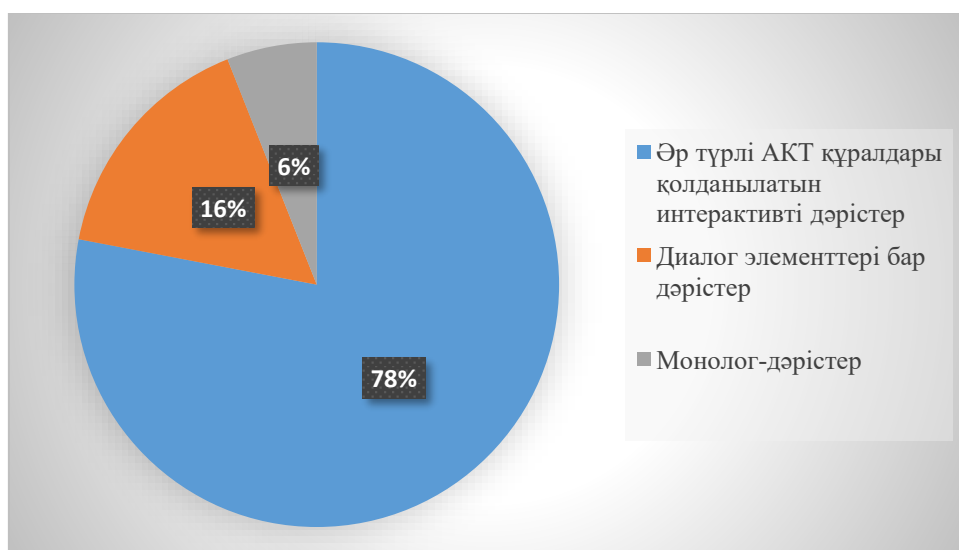
Бірінші кезеңде Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті Филология факультетінің студенттері кәсіби пәндерді оқытуда АКТ-ны қолдану, сондай-ақ болашақ кәсіби және педагогикалық қызметте АКТ-ны пайдалануға ықтимал қызығушылық туралы топтық және жеке сұхбаттарға қатысты.

Зерттеу нәтижелері АКТ қолдану студенттердің тиімді өзіндік жұмысының маңызды алғышарты болып табылатындығын көрсетеді. Сонымен, студенттердің 87% - ы кәсіби пәндер бойынша семинарлар мен практикалық сабақтарға дайындық кезінде АКТ-ны әрдайым қолданатындығын айтады (сурет 1). Студенттер арасында ең көп қолданылатын АКТ құралдары-компьютерлер, ноутбуктер, Интернет, планшеттер, смартфондар және басқалар. Тиісінше, оқытушылар болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлау үшін компьютерлік тестілерді, мультимедианы, компьютерлер мен проекторларды қолдануды жөн көреді.

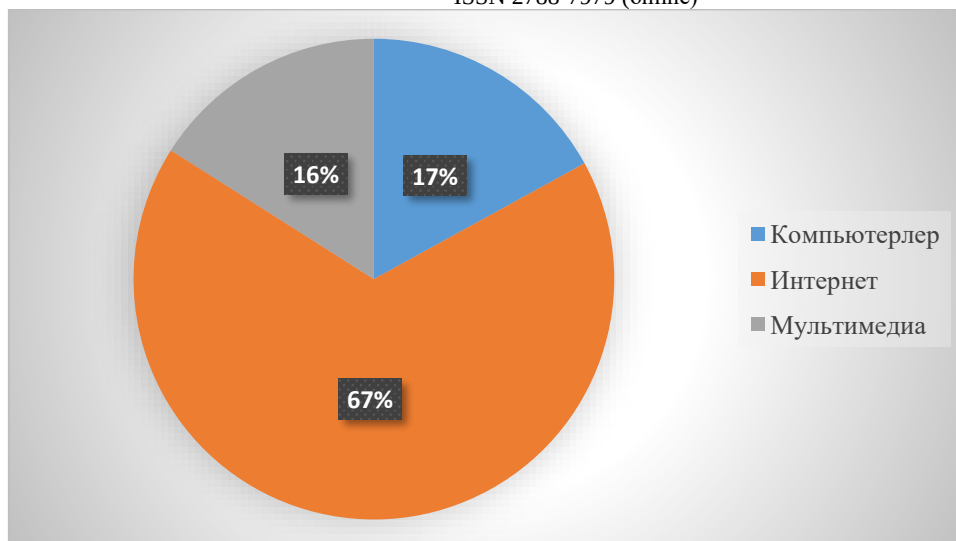
Сурет 1 - Акт-ны сабаққа дайындық кезінде қолдану

Респонденттер тіл мен әдебиет сабақтарында дыбыс пен динамикалық кескіндерді қолданудың маңыздылығын атап көрсетеді. Тиісінше, Филология факультетінің студенттері әртүрлі АКТ құралдарын (78%) және диалогтық элементтері бар дәрістерді (16%) қолдана отырып, интерактивті дәрістерге үлкен қызығушылық танытады. Тек кейбір студенттер (6%) лекция монологтарын жақсы көреді (сурет 2).

Сурет 2 - Білім берудің тиімді формалары

Респонденттер әртүрлі АКТ құралдарын, атап айтқанда интернетті (67%), компьютерлерді (17%) және медианы (16%) пайдалануға үлкен қызығушылық танытады (сурет 3).

Сурет 3 - Оқытудағы АКТ құралдары

Сауалнама деректерін талдау респонденттердің АКТ қолданудың маңыздылығына нық сенетінін және оларды «заманауи оқыту құралы», «заманауи білім беру жүйесіндегі оқытудың маңызды құралы», «жаңашыл педагог арсеналындағы оқытудың ең қажетті құралдарының бірі» және т. б. ретінде қарастыратынын көрсетеді.

Сонымен қатар, студенттердің көпшілігі (89%) тіл мен әдебиет сабақтарында АКТ қолданудың барлық әлеуетіне қызығушылық танытады. Тұрақты ғылыми-техникалық прогреске байланысты АКТ дағдыларын үнемі дамыту өте маңызды. АКТ-ның қарқынды дамуы олардың түрлері мен санының көбеюіне әкеледі. Сондықтан белгілі бір оқу мақсатына жету үшін ең оңтайлы және кәсіби бағытталған ресурстарды таңдау қиынға соғады. Тиісінше, қазіргі заманғы тіл мен әдебиет мұғалімінің маңызды міндеттерінің бірі - дидактикалық мүмкіндіктердің кең спектріне ие және филолог-студенттерді оқытуда барынша тиімді пайдалануға болатын АКТ туралы өзекті ақпаратты ұсыну.

Болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін қалыптастыру процесіне АКТ енгізу оның мотивациялық компонентін қалыптастырудан басталады. Бұл компонентті анықтаудың негізі мотивацияның студенттердің өнімділігіне, дамуына және өзін-өзі дамытуға оң әсері болып табылады. Мотивациялық компонент кәсіби шығармашылық мотивтерімен, табысқа ұмтылумен, шығармашылық әлеуетті ашумен, АКТ құралдарын игеруге және оларды болашақ кәсіби қызметте шығармашылықпен пайдалануға деген ұмтылыспен, жұмысқа қанағаттанумен және т. б. қалыптасады. Мотивациялық компонентті жандандыру үшін біз студенттердің болашақ жұмысында АКТ-ны қолдануға ынталандыру деңгейін арттыруға бағытталған көптеген іс-шараларды өткізуіміз керек (белгісіздік пен демотивацияны жеңу бойынша тренингтер, тіл мен әдебиетті оқытуда АКТ-ны қолдану ерекшеліктері, психологиялық кедергілер туралы; тіл мен әдебиетті оқытуда АКТ-ны қолданудың маңыздылығы туралы дөңгелек үстелдер).

Деректерді визуализациялаудың ең тиімді ақпараттық-коммуникациялық құралдарының бірі - бейне жазу. Видеоскрайбинг Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университетінің Филология факультетінде тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлау процесінде кеңінен қолданылады. Бұл студенттердің немесе оқытушылардың сөйлеуін немесе мәтіндік материалды қолдау үшін бейнелер немесе бейне анимациялар жасау үшін арнайы бағдарламаларды (PowerPoint, PowToon, GoAnimate, SparkolVideoScribe, Animaker) пайдалануды қамтиды. Осылайша, жаңа грамматикалық материал жазуды жеңілдету арқылы тиімді түрде ұсынылады және түсіндіріледі. Зерттеу грамматиканы оқыту кезінде визуалды деректерді (бейне жазу қызметі) пайдаланған кезде білім алушылардың материалды жақсырақ және жылдам меңгеретінін дәлелдейді. Мысалы, «Қазіргі қазақ тілінің синтаксисі» пәнінде

деректерді визуализациялаудың тиімді әдістерінің бірі ретінде бейнежазба мен интерактивті құралдарды қолдануға болады: студенттерге жай сөйлем түрлерін түсіндіру үшін PowToon немесе Animaker платформаларын пайдаланып, визуалды презентациялар дайындау тапсырмасы беріледі. Тапсырма барысында студенттер:

- жай сөйлемнің түрлерін (хабарлы, сұраулы, бұйрықты, лепті) көрсететін анимациялық ролик жасайды. Әр сөйлем түріне мысал ретінде қазақ әдебиеті немесе ауыз әдебиетінен алынған сөйлемдер пайдаланылады;
- анимация арқылы сөйлем мүшелерінің рөлі мен құрылымын көрсетеді (мысалы, бастауыш, баяндауыш, толықтауыш, т.б.);
- құрастырылған бейнероликтерде әр сөйлем түрінің қолдану аясы мен синтаксистік ерекшеліктері визуалды түрде ұсынылады.

Мысалы, студенттер қазақтың белгілі шығармаларынан сөйлемдерді алып, оларды анимациялық кейіпкерлердің диалогтары арқылы көрсетеді. Бұл әдіс студенттердің материалды тереңірек түсінуіне, жай сөйлем түрлерін меңгеруге және алған білімдерін шығармашылық түрде көрсетуге ықпал етеді. Сонымен қатар, АКТ құралдарын қолдану олардың болашақ кәсіби қызметінде мультимедиялық ресурстарды пайдалану дағдыларын қалыптастырады.

Сонымен қатар, бейнежазба болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің АКТ саласындағы дағдыларын дамытуға айтарлықтай ықпал етеді. Сонымен, Филология факультетінің бірінші курс студенттеріне «Халық ауыз әдебиеті» пәнінен «Алпамыс батыр» жырына бейне анимация жасау тапсырылды. Бейнеролик жырдың қысқаша мазмұнымен, басты кейіпкерлердің қойылымдарымен және негізгі кейіпкерлердің сөйлеген сөздерімен сүйемелденеді. Осылайша, бейнежазба арқылы студенттерді халық ауыз әдебиетіне қызықтыру, студенттердің жаңа грамматикалық құбылыстарды түсінуін жеңілдету, филологиялық пәндерді оқытуда АКТ қолдану дағдыларын дамыту, сондай-ақ лингвистикалық материалды зерттеу процесін бақылау және басқару мүмкін болды.

Болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін лингводидактикалық дайындауда қолданатын басқа ақпараттық-коммуникациялық ресурстардың ішінде Google қызметтерін де атап өткен жөн. Google қызметтері студенттерге Google презентацияларын құруға және АКТ, бұлтты орта, электронды кітапханалар және т. б. көмегімен бірлескен жұмыс формаларын енгізуге мүмкіндік береді. Мысалы, «Когнитивтік лингвистика» пәнінде «Уақыт» концептісін зерттеуде Google қызметтерін қолдану студенттердің танымдық және зерттеушілік дағдыларын дамытудың тиімді әдістерінің бірі болып табылады. Сабақ барысында студенттерге «Уақыт» концептісіне қатысты қазақ тіліндегі метафораларды зерттеп, олардың мәдени және когнитивтік ерекшеліктерін анықтау тапсырмасы беріледі. Бұл жұмыс үшін студенттер Google Docs, Google Slides және Google Drive сияқты құралдарды пайдалана отырып, бірлескен жобалық жұмыс жүргізеді. Студенттер зерттеу барысында уақыт концептісінің түрлі қырларын қарастырады. Мысалы, бір топ «Уақыт – құндылық» метафорасын («Уақыт – алтын», «Уақыт – байлық») талдайды, екінші топ «Уақыт – қозғалыс» метафорасын («Уақыт зымырайды», «Уақыт тоқтамайды») зерттейді, ал үшінші топ «Уақыт – шектеу» метафорасын («Уақыт бітті», «Уақыт таяп қалды») қарастырады. Олар қазақ әдебиетіндегі шығармалардан, мақал-мәтелдерден және фольклордан метафораларды жинақтап, олардың астарлы мағынасын анықтайды. Жиналған деректерді жүйелеу және талдау үшін студенттер Google Docs платформасында бірлескен құжат құрып, метафораларды түсіндіріп, олардың когнитивтік модельдерін көрсетеді. Кейін зерттеу нәтижелері Google Slides платформасында визуализацияланады. Әрбір топ өз зерттеулерін презентация түрінде дайындап, слайдтарға метафоралардың мағынасын, олардың мәдени-танымдық рөлін, сондай-ақ когнитивтік талдауларын енгізеді. Презентацияны жандандыру үшін студенттер қосымша графикалар, бейнелер мен диаграммаларды пайдаланады. Студенттердің барлық жұмыстары Google Drive платформасында сақталады және өзара талқылау үшін барлық топқа қолжетімді етіледі. Әр топ басқа топтардың зерттеулеріне пікір қалдырып, өз ұсыныстарын береді. Сабақ соңында студенттер Google Forms арқылы кері байланыс беріп, бір-бірінің жұмыстарын

бағалайды және өздерінің зерттеу процесіне қатысты пікірлерін білдіреді. Бұл әдіс студенттерге қазақ тіліндегі «Уақыт» концептісінің метафоралық ерекшеліктерін тереңірек түсінуге мүмкіндік береді, сондай-ақ ақпараттық-коммуникациялық технологияларды тиімді қолдану дағдыларын дамытады. Сонымен қатар, Google қызметтері арқылы ұйымдастырылған бірлескен жұмыс студенттердің зерттеу процесіне белсенді қатысуына, олардың шығармашылық және аналитикалық ойлау қабілеттерін арттыруға ықпал етеді. Мұндай тәсілдер студенттердің қазақ тілінің мәдени және когнитивтік әлеуетін зерттеуге деген қызығушылығын оятады және олардың кәсіби құзыреттілігін арттырады.

Зерттеудің келесі кезеңі болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытудың рефлексивті компонентін қалыптастыруға айтарлықтай ықпал ететін электрондық портфолионы пайдалануға арналды. Қазіргі уақытта өз портфолиосының болуы оқытушылардың шығармашылығы мен жоғары дамыған кәсіби құзыреттілігінің көрсеткіші болып табылады.

Tilda.ws веб-дизайнерінің көмегімен студенттер өздерінің электронды портфолиоларын құрды (<http://boikoeng.tilda.ws>, <http://projekt1866846.tilda.ws/>, <http://taranina.tilda.ws/taraninalearning> және т. б.). Портфолио келесі құрылымдық элементтерді қамтиды: жалпы ақпарат, зерттеу және әдістемелік қызмет. Жеткілікті портфолио құру үшін студенттер грамматика мен сөйлеу құрылымдарын дұрыс пайдалану керек. Сонымен қатар, бұл студенттердің өзін-өзі бағалауына айтарлықтай ықпал етеді.

Электрондық портфолио болашақ мұғалімдерге өздерінің академиялық және кәсіби жетістіктерін жан-жақты талдауға, білім мен дағдыларды, сондай-ақ дидактикалық дағдыларды меңгеру деңгейін көрсетуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, олар болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби қызметі үшін өте маңызды коммуникативті және өзін-өзі таныстыру дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Осылайша, бұл ресурс болашақ мұғалімдердің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытудың тиімді құралы болып табылады.

Нәтижесінде лингводидактикалық құзыреттілікті дамытуда АКТ қолдану тиімділігі тексерілді. Осы мақсатта АКТ енгізудің басында мектеп аттестатының нәтижелері бойынша алынған тіл мен әдебиет бойынша бағалауларға сәйкес эксперименттік және бақылау топтары (ЭТ және БТ) құрылды (бұл топтардың статистикалық эквиваленттілігі Колмогоров-Смирновтың критерийі арқылы тексерілді). БТ - ға 45 студент, ал ЭТ-ға 40 студент қатысты.

БТ-да оқыту әдеттегі оқыту әдісіне сәйкес жүргізілді. ЭТ-те АКТ қолданылды.

АКТ қолданудың педагогикалық орындылығын тексеру үшін біз бақылау және эксперименттік топтардағы болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігінің даму жағдайын өлшедік, бұл ЭТ студенттерінің пайызы бақылау және эксперименттік топтарда оқыту үшін болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігінің жоғары және жеткілікті деңгейі бар БТ студенттерінің пайызымен салыстырғанда өскенін көрсетті. Әр компонент:

мотивациялық компонент: ЭТ-да жеткілікті деңгейде 22% - дан 40% - ға дейін; БТ - да-18% - дан 26% - ға дейін; жоғары деңгейде ЭТ-да 7% - дан 23% - ға дейін; БТ-да-5% - дан 10% - ға дейін%;

лингводидактикалық компонент: жеткілікті деңгейде ЭТ - де 17% - дан 51% - ға дейін; БТ-да-19% - дан 27% - ға дейін; жоғары деңгейде ЭТ-да 6% - дан 12% - ға дейін; БТ-да-6% - дан 8% - ға дейін%;

рефлексивті компонент: жеткілікті деңгейде мысалы, 14% - дан 31% - ға дейін; БТ - да -12% - дан 17% - ға дейін; жоғары деңгейде ЭТ-да-8% - дан 15% - ға дейін; БТ-да-5% - дан 7% - ға дейін.

Осы деректерді ескере отырып, болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін даярлауда АКТ қолдану тілдік дидактикалық құзыреттілігі жоғары және жеткілікті деңгейде қалыптасқан эксперименттік топ студенттерінің пайызының өсуіне оң әсер етеді деген қорытынды жасауға болады.

Қорытындыларды негіздеу үшін алынған деректерді статистикалық өңдеу қолданылды. Пирсонның χ^2 критерийі арқылы алынған нәтижелер үлгілердің статистикалық маңызды

айырмашылықтары бар екенін көрсетеді, яғни АКТ қолдану дәстүрлі оқытуға қарағанда тіл мен әдебиетті оқытуда тиімдірек. Осылайша, АКТ қолдану болашақ мұғалімдердің лингводидактикалық құзыреттілігін дамыту үшін тиімді.

ТАЛҚЫЛАУ

Қолданыстағы зерттеулерді талдауға сүйене отырып, АКТ компьютерлік технологиялар мен компьютерлік желілер негізінде ақпаратты жинақтауды, сақтауды, өңдеуді, беруді және көрсетуді қамтамасыз ететін әдістер мен қабылдағыштар жүйесі ретінде түсіндіріледі. Зерттеуде электрондық білім беру ресурстарын (мультимедиялық презентациялар, электрондық оқулықтар, лингвистикалық практикумдар, көрнекі құралдар, анықтамалықтар, энциклопедиялар, электрондық мұрағаттар, портфолио, қашықтықтан оқыту курстары, вебинарлар, бейнеконференциялар, тесттер сияқты бағалау құралдары) пайдалануға негізделген білім беру мақсатында АКТ-ны пайдалануға ерекше назар аударылды. АКТ болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін дайындауда маңызды дидактикалық функцияны орындайды.

АКТ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытудың маңызды құралдарының бірі екені сөзсіз. Лингводидактикалық құзыреттілік кәсіби педагогикалық құзыреттіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Зерттеу болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби дайындығында АКТ қолдану студенттердің үлгеріміне және олардың кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға ықпал ететіндігін дәлелдейді. Сауалнама нәтижелері тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби дайындығын ұйымдастыруда және олардың лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда АКТ түрлерінің спектрін кеңейту қажеттілігін көрсетеді. Қазіргі педагогтердің шығармашылығының, инновациялылығының және кәсіби құзыреттілігінің көрсеткіші болып табылатын және болашақ мұғалімдерге өзін-өзі таныстыру мен өзін-өзі көрсетудің коммуникативтік дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін электрондық портфолионың да алатын орны ерекше.

АКТ қолдану тек білім беру процесін жеңілдетіп қана қоймай, студенттердің өзіндік білім алу дағдыларын қалыптастыруға да ықпал етеді. Цифрлық білім беру платформалары мен онлайн ресурстар студенттерге оқу материалдарын өз бетімен зерттеуге, қажетті ақпаратты тез табуға және оны сыни тұрғыдан талдауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, АКТ-ның синхронды және асинхронды оқыту режимдеріндегі рөлі ерекше. Вебинарлар мен бейнеконференциялар студенттерге оқытушылармен және әріптестерімен тікелей байланыс орнатуға жағдай жасаса, электрондық курстар мен цифрлық мұрағаттар дербес оқытуға мүмкіндік береді. Бұл тәсілдер болашақ мұғалімдердің өздігінен білім алуына, зерттеушілік қабілеттерін дамытуына және жаңа технологияларды тиімді қолдануына ықпал етеді.

Сонымен қатар, АКТ-ның филологиялық пәндерді оқытудағы рөлі де ерекше атап өтілуі керек. Заманауи оқыту әдістері мультимедиялық технологияларды пайдалану арқылы студенттердің тілдік құзыреттілігін арттырады. Мысалы, аудиовизуалды материалдар тіл үйренушілердің фонетикалық дағдыларын жетілдіруге, мәтіндік корпустарды қолдану тілдік талдауды тереңдетуге мүмкіндік береді. АКТ көмегімен студенттер түрлі тілдік модельдерді, грамматикалық құрылымдарды және дискурстық ерекшеліктерді оңай меңгере алады. Сондықтан ақпараттық-коммуникациялық технологиялар болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің әдістемелік дайындығын жетілдірудің маңызды факторы болып табылады және олардың кәсіби құзыреттілігін кешенді түрде дамытуға ықпал етеді.

Зерттеу нәтижелері АКТ қолданудың болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытудағы тиімділігін көрсетті. Үш кезеңнен тұратын эксперименттік зерттеу барысында студенттердің АКТ-ны қолдану дағдылары, олардың оқу процесіне ықпалы және кәсіби құзыреттілікке әсері жан-жақты талданды. Бірінші кезеңде студенттердің АКТ-ны қабылдауы мен олардың білім беру процесіндегі маңыздылығына деген көзқарастары зерттелді. Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, студенттердің 87%-ы АКТ құралдарын семинарлар мен практикалық сабақтарға дайындық барысында тұрақты түрде

қолданады. Бұл көрсеткіш АКТ-ның болашақ мұғалімдердің кәсіби қызметінде кеңінен қолданылатынын дәлелдейді.

Зерттеу барысында студенттердің интерактивті дәрістерге деген қызығушылығы жоғары екені анықталды. Олардың 78%-ы АКТ-ны қолданатын сабақтарды дәстүрлі дәрістерге қарағанда тиімдірек деп бағалайды. Бұл АКТ-ның оқыту процесіндегі рөлін күшейтудің маңыздылығын көрсетеді. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелері студенттердің оқу үдерісінде дыбыстық және графикалық ақпаратқа негізделген материалдарды оңай қабылдайтынын көрсетті. АКТ құралдарын қолдану арқылы ұсынылған материалдардың түсінікті әрі есте сақтау оңай болатыны байқалды.

Сауалнамаға қатысқан студенттер АКТ-ның ең маңызды артықшылықтары ретінде ақпаратқа қолжетімділікті арттыруды, уақытты үнемдеуді және оқу материалдарын көрнекі түрде қабылдау мүмкіндігін атап өтті. Бұл нәтижелер АКТ-ның тек теориялық білім беруде ғана емес, студенттердің танымдық белсенділігін арттыруда да маңызды рөл атқаратынын дәлелдейді. Сонымен қатар, АКТ қолданудың кәсіби құзыреттілікті арттыруға ықпалы да анықталды. Сауалнама нәтижелері студенттердің басым бөлігі болашақ кәсіби қызметінде АКТ-ны белсенді пайдалануды жоспарлайтынын көрсетті. Бұл болашақ мұғалімдердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларға деген жоғары сұранысын және олардың АКТ құралдарын қолдану дағдыларын жетілдіру қажеттілігін көрсетеді.

АКТ-ны қолдану студенттердің өзіндік оқу және зерттеу дағдыларын дамытуға да айтарлықтай ықпал етті. Әсіресе, Google қызметтерін пайдалану олардың бірлескен жұмыс жүргізу, деректерді жүйелеу және зерттеу нәтижелерін визуализациялау дағдыларын жетілдіруге мүмкіндік берді. Мысалы, «Когнитивтік лингвистика» пәнінде «Уақыт» концептісін зерттеу барысында студенттер Google Docs және Google Slides платформалары арқылы метафораларды талдады, нәтижесінде олардың когнитивтік және зерттеу дағдылары дамыды. Бұл студенттердің АКТ құралдарын оқу барысында ғана емес, болашақ педагогикалық қызметінде де тиімді қолдана алатынын көрсетеді.

Эксперименттік зерттеу нәтижелері АКТ қолданудың болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігінің барлық үш компонентіне – мотивациялық, лингводидактикалық және рефлексивтік компоненттеріне оң әсер ететінін көрсетті. Студенттердің мотивациялық деңгейі айтарлықтай артты, атап айтқанда, эксперименттік топта жеткілікті деңгейдегі студенттер үлесі 22%-дан 40%-ға, ал жоғары деңгейдегі студенттер үлесі 7%-дан 23%-ға өсті. Лингводидактикалық компонент бойынша да оң өзгерістер байқалды: жеткілікті деңгейдегі студенттер саны 17%-дан 51%-ға, ал жоғары деңгейдегі студенттер саны 6%-дан 12%-ға дейін артты. Бұл көрсеткіштер АКТ-ның оқыту сапасын жақсартуда маңызды құрал екенін тағы бір рет дәлелдейді.

Сонымен қатар, рефлексия деңгейі де айтарлықтай өсті. Студенттер АКТ көмегімен өз білімдерін жүйелеуді, бағалауды және өзіндік жұмысын ұйымдастыруды үйренді. Электрондық портфолио құру бұл процесте маңызды рөл атқарды. Tilda платформасында студенттер жасаған электрондық портфолиолар олардың кәсіби дамуына, өзін-өзі бағалауына және кәсіби өзін-өзі танытуына ықпал етті. Бұл болашақ мұғалімдердің АКТ-ны тек білім беру процесінде ғана емес, сонымен қатар кәсіби қызметін жоспарлауда да пайдалана алатынын көрсетті.

Жалпы алғанда, зерттеу нәтижелері АКТ-ның болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің лингводидактикалық құзыреттілігін дамытуда тиімді құрал екенін дәлелдеді. АКТ-ның кешенді қолданылуы студенттердің оқу үдерісіне деген ынтасын арттырып, олардың кәсіби дайындық сапасын жақсартуға ықпал етті. Білім беру процесінде АКТ-ны тиімді пайдалану болашақ мамандардың бәсекеге қабілеттілігін арттырумен қатар, олардың оқыту әдістемесін жетілдіруге де септігін тигізеді.

Жүргізілген зерттеу АКТ-ны кешенді қолдану тіл мен әдебиет оқытушыларының лингводидактикалық құзыреттілігін дамытудың мотивациялық, лингводидактикалық және рефлексивтік компоненттерін қалыптастыруға бағытталғанын дәлелдейді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Білім беру процесінде АКТ қолдану лингводидактикалық құзыреттілікті дамыту үшін айтарлықтай дидактикалық мүмкіндіктер береді. АКТ қолдану мамандықты игеруге деген ынтаны арттырады, студенттердің коммуникативті қажеттіліктерін қанағаттандырады.

Болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби дайындығына АКТ интеграциясы студенттердің танымдық қызығушылығын және өз мамандығын игеруге деген ынтасын арттырады, тіл мен әдебиетті оқытудың тиімділігін жоғарылатады және білімді бағалауға мүмкіндік береді.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, АКТ-ны болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерінің кәсіби даярлығына енгізу олардың оқу процесіне белсенді қатысуын арттырып қана қоймай, кәсіби дағдыларының қалыптасуына да оң әсер етеді. АКТ құралдарын жүйелі түрде қолдану студенттердің өзіндік зерттеу жүргізу қабілетін, аналитикалық ойлау дағдыларын дамытып, олардың инновациялық технологияларды меңгеруге деген қызығушылығын арттырады. Сонымен қатар, АКТ-ның білім беру процесінде кеңінен пайдаланылуы студенттердің пәндік білімдерін тереңдетіп қана қоймай, олардың болашақ педагогикалық қызметіне қажетті заманауи әдістерді игеруіне мүмкіндік береді.

Алдағы уақытта болашақ мұғалімдерді даярлау үдерісінде АКТ-ны қолданудың жаңа мүмкіндіктерін зерттеу өзекті болып қала бермек. Цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект құралдарының білім беру жүйесіне интеграциялануы болашақ педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттырудың жаңа бағыттарын айқындауға ықпал етеді. Осы тұрғыдан алғанда, АКТ негізінде әзірленген оқу-әдістемелік материалдар, цифрлық ресурстар және интерактивті платформалар болашақ мұғалімдердің оқу үдерісін тиімді ұйымдастыруына, олардың әдістемелік шеберлігін жетілдіруге ықпал ететінін ескеру қажет. Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, АКТ-ны қолдану арқылы филологиялық пәндерді оқытудың тиімділігін арттыруға бағытталған жаңа әдістемелік ұсыныстар әзірлеу маңызды міндеттердің бірі болып табылады.

Әрі қарайғы зерттеулердің бағдары болашақ тіл мен әдебиет мұғалімдерін кәсіби даярлауда АКТ-ны қолдана отырып, лингвистикалық пәндерді оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеуде көрінеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Досжан Г. А., Усипашим С. Б. Электрондық оқыту технологиясы: қазіргі заманғы технологияларды қолдану арқылы студенттердің бағалауы// ПМУ Хабаршысы. Педагогикалық сериясы. – 2019. – № 4. Б. 103-113.
- 2 Kurebayeva G., Mussatayeva I., Kulgildinova T., Zhumabekova B. Modern model of language teaching: integration of content, approaches, resources // Bulletin of S. Ualikhanov KU. Philology Series. – 2024. – №2. – P. 259-270. <https://vestnik.kgu.kz/index.php/kufil/article/view/103/240>
- 3 Alipova A. K., Kulakhmetova M. S. Problem-based situation as a means of forming sociolinguistic language competence // Language and Literature: Theory and Practice. – 2024. – №1. – P. 82-93. <https://yazlit.ppu.edu.kz/index.php/new/article/view/198/76>
- 4 Аязбаева Б.К. Формирование лексической компетенции учащихся // Вестник Карагандинского университета. – 2023. – 4. – С. 80-88. <https://philology-vestnik.ksu.kz/index.php/philology-vestnik/article/view/367>
- 5 Glazunova O., Kuzminska T., Voloshyna T., Sayapina V., Korolchuk V. E-environment based on Microsoft Sharepoint for the organization of group project work of students at higher education institutions». *Information Technologies and Learning Tools*. no. 6, pp. 98-113, 2017.
- 6 Московкин Л.В. Методологические аспекты лингводидактики и методики обучения языку. Пособие для студентов и аспирантов. – СПб, 2002. – 205 с.

- 7 Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики. – 2-е изд. – М., 2001. – 150 с.
- 8 Kostikova, I. Theoretical and methodological principles of professional training of future foreign language teachers by means of information and communication technologies // International Journal of Emerging Technologies in Learning. – 2019. – Vol. 14, No. 22. – Pp. 98-112.
- 9 Morska, L. Theoretical and methodological bases of preparation of future foreign language teachers for the use of information technologies in professional activity // European Journal of Contemporary Education. – 2018. – Vol. 7, No. 3. – Pp. 546-558.
- 10 Morze, N., Kuzminska, O., Vember, V., Barna, O. Competence tasks as a means of informational competence formation in conditions of continuing education // Computers & Education. – 2020. – Vol. 152. – Article 103887.

Материал 16.01.2025 баспаға түсті

Роль информационно-коммуникационных технологий в формировании лингводидактической компетентности филологов-студентов

А.Т. Абужалитова¹, Ж.Н. Сулейменова¹, М.К. Ажғалиев²

¹Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, 050000, Республика Казахстан

²Западно-Казахстанский инновационно-технологический университет, Уральск, 090000, Республика Казахстан

В данной статье рассматривается вопрос использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в формировании лингводидактической компетентности будущих учителей языка и литературы в Казахстане. В условиях глобализации и интенсивного развития информационных технологий возникает необходимость формирования нового поколения учителей, готовых к использованию ИКТ в своей профессиональной деятельности. Цель исследования – изучение возможностей использования ИКТ в развитии лингводидактических компетенций будущих учителей языка и литературы. Основные идеи включают необходимость интеграции ИКТ в учебный процесс и пересмотр традиционных методов преподавания филологических дисциплин. Научная значимость исследования заключается в определении теоретических и методических основ использования ИКТ в подготовке учителей языка и литературы. Практическая значимость заключается в разработке методических рекомендаций по эффективному использованию ИКТ в образовательном процессе. Методология исследования включает теоретические методы, такие как анализ, сравнение, систематизация идей ученых, а также эмпирические методы, такие как наблюдение, анкетирование, оценка использования ИКТ преподавателями и студентами. В ходе исследования был проведен опрос среди 85 студентов филологического факультета Западно-Казахстанского инновационно-технологического университета. Результаты исследования показали, что использование ИКТ способствует повышению качества подготовки будущих учителей языка и литературы, развитию их лингводидактических компетенций и повышению мотивации к профессиональному росту. Было установлено, что ИКТ являются важным инструментом в учебном процессе и способствуют лучшему усвоению материала. Исследование вносит значительный вклад в методiku преподавания филологических дисциплин, предлагая конкретные рекомендации по интеграции ИКТ в образовательный процесс и повышению эффективности подготовки будущих учителей.

Ключевые слова: лингводидактическая компетентность, информационно-коммуникационные технологии, студенты-филологи, профессиональная подготовка, инновационные методы обучения, мотивационные компоненты.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

- 1 Досжан Г. А., Усипашим С. Б. Технология электронного обучения: оценка студентов с использованием современных технологий // Вестник ПГУ. Педагогическая серия. – 2019. – № 4. С. 103-113.
- 2 Kurebayeva G., Mussatayeva I., Kulgildinova T., Zhumabekova B. Modern model of language teaching: integration of content, approaches, resources // Bulletin of S. Ualikhanov KU. Philology Series. – 2024. – №2. – С. 259-270. <https://vestnik.kgu.kz/index.php/kufil/article/view/103/240>
- 3 Alipova A. K., Kulakhmetova M. S. Problem-based situation as a means of forming sociolinguistic language competence // Language and Literature: Theory and Practice. – 2024. – №1. – С. 82-93. <https://yazlit.ppu.edu.kz/index.php/new/article/view/198/76>
- 4 Аязбаева Б.К. Формирование лексической компетенции учащихся// Вестник Карагандинского университета. – 2023. – 4. – С. 80-88. <https://philology-vestnik.ksu.kz/index.php/philology-vestnik/article/view/367>
- 5 Glazunova O., Kuzminska T., Voloshyna T., Sayapina V., Korolchuk V. E-environment based on Microsoft Sharepoint for the organization of group project work of students at higher education institutions». Information Technologies and Learning Tools. no. 6, pp. 98-113, 2017.
- 6 Московкин Л.В. Методологические аспекты лингводидактики и методики обучения языку. Пособие для студентов и аспирантов. – СПб, 2002. – 205 с.
- 7 Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики. – 2-е изд. – М., 2001. –150 с.
- 8 Kostikova, I. Theoretical and methodological principles of professional training of future foreign language teachers by means of information and communication technologies // International Journal of Emerging Technologies in Learning. – 2019. – Vol. 14, No. 22. – Pp. 98-112.
- 9 Morska, L. Theoretical and methodological bases of preparation of future foreign language teachers for the use of information technologies in professional activity // European Journal of Contemporary Education. – 2018. – Vol. 7, No. 3. – Pp. 546-558.
- 10 Morze, N., Kuzminska, O., Vember, V., Barna, O. Competence tasks as a means of informational competence formation in conditions of continuing education // Computers & Education. – 2020. – Vol. 152. – Article 103887.

Материал поступил в редакцию журнала 16.01.2025

The Role of Information and Communication Technologies in Forming Linguodidactic Competence of Philology Students

A.T. Abuzhalitova¹, Zh.N. Suleimenova¹, M.K. Azgaliyev²

¹Kazakh National Women's Pedagogical University, Almaty, 050000, Kazakhstan

²West Kazakhstan Innovation and Technology University, Uralsk, 090000, Kazakhstan

This article examines the issue of using information and communication technologies (ICT) in forming the linguodidactic competence of future language and literature teachers in Kazakhstan. In the context of globalization and rapid development of information technologies, there is a need to form a new generation of teachers ready to use ICT in their professional activities. The aim of the study is to explore the possibilities of using ICT in developing the linguodidactic competencies of future language and literature teachers. The main ideas include the need to integrate ICT into the educational process and to revise traditional methods of teaching philological subjects. The scientific significance of the study lies in defining the theoretical and methodological foundations of using ICT in preparing language and literature teachers. The practical significance lies in developing methodological recommendations for the effective use of ICT in the educational process. The research methodology includes theoretical methods such as analysis, comparison, and systematization of scholars' ideas, as well as empirical methods such as observation, surveys, and

evaluation of ICT use by teachers and students. During the research, a survey was conducted among 85 students of the philological faculty of the West Kazakhstan Innovation and Technology University. The research results showed that the use of ICT contributes to improving the quality of preparation of future language and literature teachers, developing their linguodidactic competencies, and increasing motivation for professional growth. It was found that ICT is an important tool in the educational process and contributes to better material comprehension. The study makes a significant contribution to the methodology of teaching philological subjects by offering specific recommendations for integrating ICT into the educational process and increasing the efficiency of preparing future teachers.

Key words: linguodidactic competence, information and communication technologies, philology students, professional training, innovative teaching methods, motivational components.

REFERENCES

- 1 Doszhan G. A., Usipashim S. B. Tehnologija jelektronnogo obuchenija: ocenka studentov s ispol'zovaniem sovremennyh tehnologij [E-learning technology: student assessment using modern technologies] // Vestnik PGU. Pedagogicheskaja serija. – 2019. – № 4. S. 103-113.
- 2 Kurebayeva G., Mussatayeva I., Kulgildinova T., Zhumabekova B. Modern model of language teaching: integration of content, approaches, resources // Bulletin of S.Ualikhanov KU. Philological Series. – 2024. – №2. – P. 259-270.
<https://vestnik.kgu.kz/index.php/kufil/article/view/103/240>
- 3 Alipova A. K., Kulakhmetova M. S. Problem-based situation as a means of forming sociolinguistic language competence // Language and literature: theory and practice. – 2024. – №1. – P. 82-93. <https://yazlit.ppu.edu.kz/index.php/new/article/view/198/76>
- 4 Ajazbaeva B.K. Formirovanie leksicheskoy kompetencii uchashhihsja [Formation of students' lexical competence] // Vestnik Karagandinskogo universiteta. – 2023. – 4. – P. 80-88. <https://philology-vestnik.ksu.kz/index.php/philology-vestnik/article/view/367>
- 5 Glazunova O., Kuzminska T., Voloshyna T., Sayapina V., Korolchuk V. E-environment based on Microsoft Sharepoint for the organization of group project work of students at higher education institutions Information Technologies and Learning Tools. no. 6, pp. 98-113, 2017.
- 6 Moskovkin L.V. Metodologicheskie aspekty lingvodidaktiki i metodiki obuchenija jazyku. Posobie dlja studentov i aspirantov [Methodological aspects of linguodidactics and methods of language teaching. A manual for students and postgraduates]. – SPb, 2002. – 205 s.
- 7 Stepanov Ju. S. Metody i principy sovremennoj lingvistiki [Methods and principles of modern linguistics]. – 2-e izd. – M., 2001. – 150 s.
- 8 Kostikova, I. Theoretical and methodological principles of professional training of future foreign language teachers by means of information and communication technologies // International Journal of Emerging Technologies in Learning. – 2019. – Vol. 14, No. 22. – Pp. 98-112.
- 9 Morska, L. Theoretical and methodological bases of preparation of future foreign language teachers for the use of information technologies in professional activity // European Journal of Contemporary Education. – 2018. – Vol. 7, No. 3. – Pp. 546-558.
- 10 Morze, N., Kuzminska, O., Vember, V., Barna, O. Competence tasks as a means of informational competence formation in conditions of continuing education // Computers & Education. – 2020. – Vol. 152. – Article 103887.

Received: 16.01.2025